

List o predbežnom uzavretí hromadnej sťažnosti týkajúcej sa údajného porušenia všeobecných zásad práva EÚ a základných práv v súvislosti s výnimočným stavom a inými opatreniami zo strany Talianska – CHAP(2022)00121

Európskej komisii bol v roku 2022 doručený veľký počet sťažností týkajúcich sa údajného porušenia všeobecných zásad práva EÚ a základných práv v súvislosti s výnimočným stavom a inými opatreniami zo strany Talianska. Tieto sťažnosti sa zaevidovali pod referenčnou značkou CHAP(2022)00121.

Navrhovatelia v podstate tvrdia, že Taliansko si nespĺnilo svoju povinnosť podľa článku 2 Zmluvy o Európskej únii (ZEÚ), najmä pokiaľ ide o dodržiavanie zásady zákonnosti a právneho štátu, tým, že vyhlásilo výnimočný stav bez riadneho právneho základu a zbavilo taliansky parlament jeho výsadných práv.

Pandémia ochorenia COVID-19 je bezprecedentnou výzvou s ďalekosiahlymi vplyvmi na verejné zdravie a všetky aspekty nášho života. Komisia naďalej úzko spolupracuje s členskými štátmi EÚ s podporou Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb (ECDC).

Komisia konštatuje, že počas pandémie ochorenia COVID-19 boli inštitucionálne systémy brzd a protiváh, na ktorých je založený právny štát, podrobené skúške vo všetkých členských štátoch.

Komisia od začiatku trvala na tom, že v rámci reakcie na pandémiu ochorenia COVID-19 sa musia dodržiavať základné zásady a hodnoty stanovené v európskych zmluvách. Predovšetkým je potrebná dôkladná kontrola, aby sa zabezpečilo, že núdzové právomoci používané v reakcii na pandémiu ochorenia COVID-19 nepovedú k trvalejšej zmene rovnováhy právomocí na vnútroštátnej úrovni.

Komisia pozorne monitoruje opatrenia prijaté členskými štátmi v boji proti ochoreniu COVID-19. Výsledky tohto monitorovania sa v relevantných prípadoch zohľadnili v správach o právnom štáte za roky 2020 a 2021. Ako sa uvádza v týchto správach, vnútroštátne systémy preukázali značnú odolnosť.

Zatiaľ čo spočiatku veľká časť reakcie na krízu pochádzala od výkonnej moci, postupom času sa zvýšil dohľad zo strany parlamentov, súdov a iných nezávislých orgánov.

Pokiaľ ide o parlamentný dohľad, zdá sa, že v Taliansku bola zachovaná zodpovednosť parlamentu za legislatívnu kontrolu opatrení súvisiacich s pandémiou (napr. zákonné dekréty s okamžitou účinnosťou parlament pretavil do zákonov), zatiaľ čo vláda implementovala zásady stanovené v zákonných dekrétach správnymi aktmi s cieľom zvládnuť núdzovú situáciu v oblasti zdravia v súlade s právnym rámcom, ako nedávno uviedol taliansky ústavný súd v tejto veci (rozhodnutie č. 198 z 23. septembra 2021).

Kontrola zákonnosti, odôvodnenia a primeranosti opatrení súvisiacich s ochorením COVID-19 ústavným súdom (a inými vnútroštátnymi súdmi) bola nevyhnutnou protiváhou k právomoci vlády prijímať rozhodnutia.

Monitorovanie zo strany Komisie poukazuje na často pozitívny vývoj a príklady, ktoré možno využiť s cieľom zlepšiť právnu a politickú reakciu v časoch krízy a posilniť právny štát a demokratickú odolnosť.

Je však dôležité pripomenúť, že hneď ako to epidemiologická situácia umožní, členský štát sa musí vrátiť k obvyklej rovnováhe právomocí a občania musia v plnej miere využívať svoje práva.

Monitorovanie zo strany Komisie bude preto pokračovať až do zrušenia všetkých núdzových opatrení. Pokiaľ ide o Taliansko, vláda oznámila ukončenie výnimočného stavu do 31. marca 2022.

Sťažovatelia takisto poukazujú na domáce používanie digitálneho COVID preukazu EÚ

(ktorého talianska verzia sa nazýva „zelený preukaz“) na reguláciu využívania verejnej dopravy. Európsky parlament a Rada prijali 14. júna 2021 nariadenie o digitálnom COVID preukaze EÚ, ktorým sa zavádza spoločný rámec pre vydávanie, overovanie a uznávanie interoperabilných potvrdení o očkovaní proti ochoreniu COVID-19, o vykonaní testu a prekonaní ochorenia s cieľom uľahčiť voľný pohyb počas pandémie ochorenia COVID-19¹.

Cieľom nariadenia o digitálnom COVID preukaze EÚ je uľahčiť voľný pohyb v rámci EÚ tým, že sa občanom poskytnú interoperabilné a vzájomne uznávané potvrdenia o očkovaní proti ochoreniu COVID-19, vykonaní testu a prekonaní ochorenia, ktoré môžu používať pri cestovaní. Ak členské štáty upustia od určitých obmedzení voľného pohybu osôb, ktoré majú doklad o očkovaní, teste alebo prekonaní ochorenia, za rovnakých podmienok sú povinné uznávať digitálne COVID preukazy EÚ vydané inými členskými štátmi. Je dôležité zdôrazniť, že v nariadení o digitálnom COVID preukaze EÚ sa členským štátom neukladá povinnosť vyžadovať, aby cestujúci mali pri cestovaní potvrdenie.

Nariadenie o digitálnom COVID preukaze EÚ sa týka používania preukazu na účely zjednodušenia cestovania v rámci EÚ počas pandémie COVID-19. O vnútroštátnom používaní digitálnych COVID preukazov EÚ naďalej rozhodujú členské štáty. Právne predpisy EÚ nenariaďujú, ani nezakazujú vnútroštátne používanie digitálneho COVID preukazu EÚ (napr. pri vstupe na podujatia alebo do reštaurácií).

Je na členských štátoch, aby určili, ktoré opatrenia na ochranu verejného zdravia považujú za najvhodnejšie, pokiaľ ide o vstup napr. na pracovisko či podujatia, alebo o využívanie verejnej dopravy atď.

Ak členský štát používa COVID-19 preukazy na vnútroštátne účely, mal by vo vnútroštátnom práve stanoviť právny základ, ktorý musí okrem iného spĺňať požiadavky na ochranu údajov. Takisto by členský štát mal zaistiť, aby bol digitálny COVID preukaz EÚ v plnej miere akceptovaný s cieľom zabezpečiť, že cestujúci do tohto členského štátu (v tomto prípade do Talianska) nemusia získať dodatočný vnútroštátny COVID preukaz.

Komisia okrem toho zdôrazňuje, že v súlade s článkom 168 ods. 7 Zmluvy o fungovaní Európskej únie sú členské štáty zodpovedné za vymedzenie svojej vnútroštátnej zdravotnej politiky, ako aj za organizáciu a poskytovanie zdravotníckych služieb a zdravotnej starostlivosti. Národné vlády teda rozhodujú o konkrétnych opatreniach na základe vnútroštátnej epidemiologickej a sociálnej situácie každej krajiny. Členské štáty nesú zodpovednosť najmä za politiky, programy a služby v oblasti očkovania. Vzťahuje sa to aj na právne predpisy o očkovaní vrátane toho, či by malo byť povinné alebo nie. Akékoľvek otázky týkajúce sa politik členských štátov v tejto súvislosti by sa preto mali adresovať zodpovedným vnútroštátnym orgánom.

Navyše treba zdôrazniť, že podľa zmlúv, na ktorých je založená Európska únia², Európska komisia nemá všeobecné právomoci zasahovať v členských štátoch v oblasti základných práv. Môže tak urobiť len vtedy, ak sa problém týka práva Európskej únie. Charta základných práv Európskej únie sa nevzťahuje na všetky situácie údajného porušenia základných práv. Podľa článku 51 ods. 1 charty sa jej ustanovenia uplatňujú na členské štáty výlučne pri uplatňovaní práva Európskej únie.

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/953 zo 14. júna 2021 o rámci pre vydávanie, overovanie a uznávanie interoperabilných potvrdení o očkovaní proti ochoreniu COVID-19, o vykonaní testu a prekonaní tohto ochorenia (digitálny COVID preukaz EÚ) s cieľom uľahčiť voľný pohyb počas pandémie ochorenia COVID-19 (dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A02021R0953-20220201&qid=1649318680163>).

² Zmluva o Európskej únii a Zmluva o fungovaní Európskej únie.

V ostatných prípadoch je na členských štátoch, aby zabezpečili účinné dodržiavanie základných práv a ich ochranu v súlade s príslušnými vnútroštátnymi právnymi predpismi a medzinárodnými záväzkami v oblasti ľudských práv. Komisia preto nemá právomoc zasiahnuť v tejto súvislosti.

Okrem toho neexistuje právny predpis Únie, ktorý by zakazoval rozdielne zaobchádzanie na pracovisku z dôvodu, že osoba bola alebo nebola zaočkovaná. Neexistujú najmä žiadne ustanovenia EÚ o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci (BOZP), ktoré by upravovali prístup na pracovisko v závislosti od očkovania. Preto je na členských štátoch, aby v prípade potreby prijali v tejto oblasti právne predpisy.

Komisia preto dospela k záveru, že neexistujú dôvody pokračovať vo vyšetrovaní tejto veci a že predmetná vec by sa mala uzavrieť.

Ak však navrhovatelia disponujú akýmikoľvek novými informáciami, z ktorých vyplýva, že Taliansko sa dopustilo porušenia práva Únie, na ktoré sa uvedené posúdenie nevzťahuje, no ktoré by si vyžadovalo ďalšie preskúmanie uvedenej sťažnosti, tieto nové informácie by mali do štyroch týždňov od uverejnenia tohto oznámenia predložiť Európskej komisii. Ak v priebehu štyroch týždňov nedôjde k predloženiu žiadnych nových informácií, respektíve, ak tieto nové predložené informácie nepovedú k inému záveru, útvary Komisie môžu predmetnú vec uzavrieť.